

MIROLJUB

ISSN 1452-5976

GODINA: X.

SOMBOR, 2007.

BROJ 1 (37)

Svečano obilježena 70. obljetnica Društva

**Ponosimo se postignutim -
očekuju nas novi zadaci**

Svečano obilježena 70. obljetnica postojanja i djelovanja HKUD »Vladimir Nazor«

Vrijedan jubilej našega Društva

Svečano obilježavanje 70-godišnje obljetnice postojanja i djelovanja HKUD »Vladimir Nazor« odvijalo se 1. i 2. prosinca 2006. godine. Brojno članstvo, ugledni uzvanici i cijenjeni gosti

svojom su nazočnošću uzveličali ovo slavljе, te mu u pravom smislu dali svečano-praznično obilježje.

Programski dio ovog jubilarnog slavlja sastojao se iz tri cjeline: 1. prezentaci-

je vrijednog stvaralaštva naših predaka i njihovih potomaka; 2. održavanja svečane akademije; 3. organiziranja kulturno-umjetničkog programa.

Prezentacija stvaralaštva

Bijeli vez

Uvečernjim satima prvoga dana velika dvorana Društva bila je prikladno uređena za aktivnosti koje su joj prethodile. Vrijedne i interesantne rukotvorine bijeloga veza estetski lijepo postavljene krasile su čelni zid dvorane. To su sve rukotvorine naših starih, sada u većini slučajeva već i pokojnih majka i baka, što danas predstavljaju rijetkost, te imaju posebnu vrijednost i zaslužuju dužno poštovanje. Prostor između ovih vrijednih rukotvorina bio je popunjen starim, interesantnim i vrijednim staklenkama za piće (bocama i bokalima), slikama naših slikara amatera radenim na kolonijama »Colorit«, cvijećem, snopovima žita i drugim prigodnim predmetima naših starina.

Nakon uvodnog predstavljanja izloženih eksponata, koje je učinila Marija Šeremešić, u prikazivanju prezentiranih rukotvorina, te na ukazivanju na razlike između šlinga (petlje, omče) i toleda (šupljikavog ručnog rada u platnu), uključilo se više žena. Među njima posebno je bila zapažena Lucija Tot rod. Knezi iz Lemeša, koja je detaljno opisala sve bogatstvo tog »štafi-runga« (djevojačke opreme) iz »majkinih šifonjera«, tj. ormara za držanje rublja.

Poetsko stvaralaštvo

Značajan dio vremena pripao je članovima »Lira naive« – članovima našeg Društva ili drugih udruga nama užeg ili šireg okruženja. »Lira naiva« okuplja pjesnike amaterе već četiri godine, te tiska njihove odabrane pjesme. Ovoga puta izdana je četvrta zbirka njihova vrijedna stvaralaštva. Okupljeni autori sami su čitali svoje pjesme, a u odsutnosti nekih od njih, zamijenio ih je netko od njihovih suradnika. Navodimo autore i prezentirane radove: Adam Bešlin-Nova (Sićanja), Marija Bajić (Nemir), Emilija Dorotić (Putnik), Marija Feher (Badnja večer), Katarina Firanj (Udavača i Tako simpatično), Zlatko Gorjanac (Bajke), Ana Feđver (Poruka od Gospoda), Antun Kovač (Potrošačko društvo), Hermina Malković (Tamburica), Marija Matarić (Život i Mir), Marija Mikrut (Moj dida), Cecilija Miler (Moja ravnica), Katarina Miloš (Da mi je...) i Ivan Pašić (Stipanu Bešlinu).

Nakon prikaza ovog poetskog stvaralaštva naših članova i drugih nam sunarodnjaka i gostiju, direktor NIU »Hrvatska riječ« Zvonimir Perušić predstavio je najnovije, izuzetno vrijedno književno djelo Vladimira Bošnjaka »Svršetak vražjeg stoljeća«. Autor ovog romana je Srijemac, rođen u Zemunu, a živi u Slankamenu. Dopredsjednik je Hrvatskog nacionalnog vijeća, poduzetnik, bavi se glazbom, a dopisnik je i »Hrvatske riječi« iz Srijema i Hrvatske. U navedenom romanu autor je prikazao Srijem potkraj XX. stoljeća, kroz događaje u jednoj obitelji, a odnosi se na stradanje srijemskih Hrvata.

Nakon ovoga slijedila je uzajamna razmjena darova. Zvonimir Perušić, Vladimir

Bošnjak i Josip Z. Pekanović predali su Društvu vrijedne knjige koje će obogatiti postojeći knjižni fond. Uz to, darovan je i jedan fotoaparata.

Poslije službenog dijela programa, upriličen je prigodan domjenak.

Uzvanici na jubilarnoj obljetnici

Zamjenik veleposlanika RH u Beogradu Branimir Lončar sa suprugom, generalni konzul RH u Subotici Davor Vidiš, konzulica RH u Subotici Iva Aranjoš, zamjenik pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine Đorđe Čović, predsjednik Općine Sombor dr. Jovan Slavković, predsjednik SO Sombor Veljko Stojnović, potpredsjednica SO Sombor Marta Horvat Odri, predsjednik Odbora za međunarodnu suradnju SO Sombor Karlo Logo, predsjednik HNV-a Josip Z. Pekanović, predsjednik HAD-a Dujo Runje, župnik Župe Presvetog Trojstva i dekan somborski preč. Josip Pekanović, župnik Župe Svetog Križa vlč. dr. Marinko Stantić, prior karmelićanskog samostana o. Anđelko Jozić, načelnik Općine Rešetari u Hrvatskoj Alojz Kovačević sa suprugom, predsjednica »Šokačke grane« iz Osijeka Vera Erl sa suradnicima, voditelj podružnice HMI iz Vukovara Silvio Jergović, predsjednik KUD »Prigorec« iz Sesevskog Kraljevca u Hrvatskoj Siniša Škvorc, predstavnici srpskih, mađarskih i njemačkih KUD-ova u Somboru, predstavnici političkih stranaka u Somboru, predstavnici KUD-ova iz Subotice, Bačkog Brega, Bačkog Monoštora, Sonte, Vajske-Bača i HBKUD »Lemeš« iz Svetozara Miletića, predstavnik Radio Pečuha iz Mađarske Tomo Furi, direktor NIU »Hrvatska riječ« Zvonimir Perušić, dopisnik »Politike« Milorad Blažić, direktor TV »Spektar« Zdenko Bakić, te predstavnici hrvatske redakcije TV Novi Sad i drugih medija.

U velikoj vijećnici zgrade Županije

Svečana akademija

Predsjednik Društva Šima Raič pozdravljajući nazočne i zahvaljujući im što su se u tako velikom broju okupili da podijele radost sa članstvom, iznio je povijest Društva tijekom minulih 70 godina, posebice ističući skrb za očuvanje jezika i kulture kao osnove nacionalne svijesti ovdašnjih bunjevačkih i šokačkih Hrvata

Drugoga dana u priepodnevnim satima uzvanici su se okupili u prostorijama Hrvatskog doma, odakle su skupa pošli u zgradu Županije, gdje je u 11 sati počela svečana akademija.

Bilo je lijepo i ugodno naći se u svečanoj dvorani nekadašnje Županije, sada zgrade SO Sombor, u kojoj su, uz prigodne i dobro odabrane pjesme našeg sunarodnjaka i sugrađanina Zvonka Bogdana, lagano i dostojanstveno ulazili članovi Društva, njihovi gosti i brojni uzvanici. Dvoranu, sa izuzetno vrijednim umjetničkim djelima, koja ukazuju na burnu prošlost ovih krajeva a imaju i nesporno simboličko značenje, resila su tri stijega: države Srbije, hrvatske nacionalne manjine u Srbiji, te grada Sombora.

Svečanost je počela intoniranjem dviju himni: »Bože pravde«, koju su pjevali članovi mješovitog omladinskog zbora Juventus Cantat iz Sombora pod ravnanjem Fedora Prodanova, i »Lijepa naša Domovino« u izvođenju pjevačkog zbora Collegium Musicum Catholicum iz Subotice pod ravnanjem Miroslava Stantića. Iz očiju nazočnih izvirala je sreća što se, po prvi put u ovom ambijentu, uz simbole države u kojoj žive, uvažavaju i obilježja njih kao manjinskog naroda.

SKRB ZA OČUVANJE IDENTITETA: Predsjednik Društva Šima Raič pozdravljajući nazočne i zahvaljujući im što su se u tako velikom broju okupili da podijele radost sa članstvom, iznio je povijest Društva tijekom minulih 70 godina, posebice ističući skrb za očuvanje jezika i kulture kao osnove nacionalne svijesti ovdašnjih bunjevačkih i šokačkih Hrvata. Pri ovome je naveo i ulogu »Miroljuba« kao društvenog glasila, potom članstva koje se bavi pisanom riječju kao i svih koji

su aktivno uključeni u pojedine djelatnosti. Izdavačka djelatnost obogaćena je i objavljivanjem nekoliko vrijednih djela o povijesti i djelatnosti Društva, o žetvenim svečanostima te o običajima našeg naroda. Zahvalu je potom uputio i svima koji su na bilo koji način pomagali Društvu, ili ga sada podupiru.

Predsjednik Općine Sombor dr. Jovan Slavković u svom je obraćanju nazočnima naglasio kako naše Društvo već godinama predstavlja jedno od najuglednijih kulturnih institucija u gradu i Općini, te da se ono afirmiralo i širom Vojvodine, kao i u susjednim zemljama Hrvatskoj i

Mađarskoj. Zapažene su i hvale vrijedne kulturne manifestacije članstva, prigodna predavanja, izložbe i druge manifestacije koje Društvo organizira. Svojom aktivnošću »Nazorovci« su nadaleko pronijeli slavu i ljepotu običaja somborskih Bunjevaca i Šokaca.

PONOVO HRVATSKI JEZIK U ŠKOLI: Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Josip Zvonimir Pekaonić prisjećajući se povijesti Hrvata tijekom minulih stoljeća naveo je i doseljavanje bunjevačkih Hrvata na ove prostore pod vodstvom Duje Markovića 1687. godine, potom 1749. godine, kada je Sombor dobio status Slobodnog kraljevskog grada, te njegovog prvog gradonačelnika Martina Parčetića, pripadnika našeg naroda, potom uloge Katoličke crkve u očuvanju nacionalnog identiteta naroda, pa sve do 1936. kada je osnovano naše Društvo, te njegovog djelovanja sve do današnjih dana. Podsjetio je i na činjenicu da su nakon Drugog svjetskog rata u gradu, u osnov-

noj školi djelovali i odjeli na hrvatskom nastavnom jeziku, te kako mu je drago što je sada pri jednoj školi oformljen odjel za njegovanje hrvatskog materinskog jezika. Prigodom ovog vrijednog jubileja predsjednik HNV-a uručio je predsjedniku Društva grb hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji.

U ime članstva Srpske čitaonice »Laza Kostić« 70. obljetnicu Društva čestitao je predsjednik Petar Arambašić, sa željom da »trajemo, opstojimo i nastavimo tradiciju svojih predaka«.

NE DIRAJTE MI RAVNICU: U umjetničkom dijelu programa dva navedena pjevačka zbora otpjevala su još po nekoliko divnih kompozicija. Spletom stihova najpoznatijih hrvatskih pjesnika uspješno su se predstavili članovi Recitatorske sekcije ovog Društva: Snežana Nađ, Bojana Jozić, Lea Jeftić i Dejana Jakšić.

Društvena priznanja – plakete i pohvalnice – kao znak pažnje za savjestan rad i postignute rezultate najzaslužnijima je uručio predsjednik Šima Raič.

U ovom svečanom dijelu programa promoviran je i novi broj lista »Miroljub«. Tom je prigodom glavni i odgovorni urednik mr. Matija Đanić među ostalim naveo: »Sa svojih 36 brojeva tijekom 9 minulih godina 'Miroljub' je jedan od iznimno vrijednih svjedočanstava u 70 godišnjoj povijesti našega Društva.«

Članovi domaćeg tamburaškog sastava »Zlatni zvuci« na čelu s ravnateljem Đurom Parčetićem izveli su niz prigodnih i nama dobro znanih kompozicija. Na koncu, pri izvođenju skladbe »Ne dirajte mi ravnice«, pjesme koja uz svoju glazbenu vrijednost u sebi sadrži i mnogo simbolike, uključili su se i prisutni gledatelji.

Kulturno-umjetnički program

Večer pjesme, igre, glume i stiha

Za razliku od prijepodnevnog, strogo protokolarnog programa, večernji je bio opušteniji i raznovrsniji

U večernjim satima tog 2. prosinca u velikoj dvorani društvenoga doma održan je kulturno-umjetnički program. I ovoga puta prostor u kome je priredjen ovaj vid obilježavanja vrijedne godišnjice bio je prikladno uređen, a dominirala su dva stijega – Republike Srbije i hrvatske nacionalne manjine u Srbiji. Ovoga puta programski sadržaji su bili puno jednostavniji i opušteniji, ali s većim brojem domaćih i gostujućih sudionika.

Nastupom tamburaškog sastava »Zlatni zvuci« i najavama voditeljica Bojane Jozić i Dejana Jakšić, program je otpočeo.

SLAVLJENIČKO RASPOLOŽENJE: Pozdravljajući nazočne članove, goste i uzvanike, predsjednik Društva Šima Raič u kraćim je crtama opisao 70-godišnji razvojni put Društva, te naveo kako ono sada okuplja oko 400 članova od kojih oko 160 aktivno sudjeluje u radu. Svoje pozdrave, čestitke i lijepe želje za daljnji rad uputili su nazočnima i: predsjednik KUU »Prigorec« iz Sesevskog Kraljevca Siniša Škvorc, u ime KUD-a iz Rešetara Alojzije Kovačević, te ravnatelj tamošnje osnovne škole Nikola Batalo.

Za razliku od prijepodnevnog, strogo protokolarnog programa, večernji je bio

Najmlađi su prikazali svoju simpatičnu šalu »Umro čovik«, potom je uslijedila ljepota običaja »Kraljice«, koje su izvele članice KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, dok su mali folkloriši odplesali splet bunjevačkih igara. Uz navedeno, kroz program su nas svojim šaljivim dosetkama zabavljale i »naše tri majke«.

U nastavku programa predstavili su se i već navedeni članovi recitatorske sekcije. Novi, 36. broj »Miroljuba« ovdje je prezentirala dr. Marija P. Matarić, nakon čega je skupina Folklorne sekcije izvela igre iz Bačke, a prikazani su i isječci iz predstava »Bijeli jelen« i »Zmija Jela«.

Za savjestan i požrtvovan rad Uprava Društva je pohvalila članove pojedinih sekcija koji su se tijekom godine istaknuli nešto više od drugih. Uručenje ovih priznanja obavio je predsjednik Društva.

ŠOKICA SAM...: Naši dragi gosti iz Monoštora, u svojim lijepim i blještavim nošnjama izveli su splet igara uz pjesmu »Šokica sam i lipo se nosim, Šokica sam time se ponosim«, a pripadnici domaćeg folklor – igre iz Banata.

Na samom koncu, članovi obiju plesno-pjevačkih skupina, uz tamburaški sastav, zajednički su otpjevali svima nam dobro znanu »Ne dirajte mi ravnicu«, pjesmu u kojoj ima puno simbolike. Prihvaćena od cijele dvorane, ta je pjesma označila i kraj ovog velikog, 70-godišnjeg jubileja.

Zasluge za ovaj izuzetno bogat i sadržajan dvodnevni program pripadaju svim sudionicima, te vještim voditeljicama, koje su besprijekorno i dosljedno poštovala sačinjeni scenarij, a podrazumijeva se da najveća zasluga pripada potpredsjednici Društva Mariji Šeremešić, koja je ovaj program najvećim dijelom i osmislila. Uz sve navedeno vrijedi istaknuti i dostojanstveno i ponosito držanje prisutnog članstva i gledateljstva, koje je u cijelosti sebe ugradilo u sadržaje programa.

Matija Đanić

Dobitnici plakete

1. Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici
2. dr. Jovan Slavković, predsjednik Općine Sombor
3. preč. Josip Pekanović, župnik i dekan somborski
4. Josip Z. Pekanović
5. Sigmund-Žiga Fratrić
6. Marija Šeremešić
7. mr. Matija Đanić
8. Antun Knežević
9. Pera Krajninger
10. Miša Mračina
11. Milosava Šijačić
12. Janoš Raduka
13. Katica Dorotić
14. Vinko Firanj
15. Emilija Dorotić
16. Šima Hornjak
17. Gojko Zeljko
18. TV »Spektar«

opušteniji i raznovrsniji. To je bila »večer pisme i igre«, »večer glume i stiha« – te su večeri svi bili »srićni i slavljenički raspoloženi«. Prvo se uživalo u dječjim igrama.

Dobitnici pohvalnica

1. Damir Šeremešić
2. Željko Kolar
3. Joso Firanj
4. Ivana Maunić
5. Goran Konjović
6. Ivona Mikić
7. Kristina Marković
8. Ivan Ispanović
9. Dejana Jakšić
10. Bojana Jozić
11. Lea Jeftić
12. Agneza Šeremešić
13. Emina Firanj
14. Josip Pekanović-Peka

Pristigle čestitke u povodu 70. godišnjice djelovanja

Telegrami i dobre želje

Uz čestitke što su ih članstvu uputili nazočni gosti i uzvanici, Društvo je primilo i više telegrama. Prispjele čestitke su pročitane, te od nazočnih prihvaćene uz topli pljesak.

Ispred Hrvatske matice iseljenika Zagreb, telegram je uputila ravnateljica Katarina Fuček:

»Zbog ranije preuzetih obveza nisam u mogućnosti odazvati se vašem pozivu. Stoga na ovaj način svima vama dragi prijatelji, članovi HKUD 'Vladimir Nazor', čestitam od svega srca ovaj značajni jubilej vašega Društva u želji da ćete u godinama koje dolaze i dalje s jednakim uspjehom i ljubavlju njegovati i čuvati vaše zajedničke interese i vrijednosti, koje ste svojim radom i predanošću desetljećima stvarali i stvorili. S poštovanjem, Katarina Fuček.«
Generalni konzulat RH u Pečuhu u Mađarskoj prigodne je pozdrave poslao putem generalnog konzula:

»Poštovani gospodine predsjedniče, dragi prijatelji u HKUD 'Vladimir Nazor'! S radošću sam primio Vaš poziv za Vašu veliku svečanost u povodu 70. obljetnice Društva. Na žalost, zbog ranije preuzetih obveza i promjene radnog mjesta nisam u prigodi nazočiti Vašoj svečanosti. Međutim, dopustite mi da izrazim ponos i veliku čast što sam bio s Vama i što smo nastojali zajednički graditi Društvo. Zbog toga, uvijek ću se rado sjećati Društva i Sombora, svih Vas skupa, a koliko to budem u mogućnosti, nastojat ću, makar skromno, pomoći. Svima Vam želim svako dobro, da se Društvo razvija i živi u duhu zajedništva, da čuva tradiciju i kulturnu baštinu hrvatske zajednice na njenu dobrobit, svih ljudi Vašega grada i Vaše domovine. Kako reče pjesnik, 's dobrima dobar, a ni s kime zao'. S osobitim poštovanjem, Vaš Ivan Bandić.«

U ime Predsjedništva DSHV-a čestitku za obljetnicu i nove uspjehe poželio je predsjednik Petar Kuntić:

»Štovani predsjedniče, osobita mi je čast i zadovoljstvo što ste me pozvali na

svečanu akademiju u povodu obilježavanja velikog jubileja HKUD 'Vladimir Nazor'. No zbog ranije preuzetih obveza večeras nisam u mogućnosti biti nazočan. Dugogodišnja aktivnost vašega Društva siguran je pokazatelj nivoa pripadnosti bačkih bunjevačkih i šokačkih Hrvata u civilizacijske tokove suvremene Europe. Na tom putu ka Europi, gdje smo se prije skoro jednog stoljeća već nalazili, ja Vam želim puno uspjeha i rada, a to će donijeti nove vrijednosti vašem Društvu.«

Ispred HNV-a za prvu hrvatsku nogometnu reprezentaciju, koordinator Petar Kuntić piše:

»Štovani predsjedniče, u ime prve hrvatske nogometne reprezentacije iz Republike Srbije primite iskrene čestitke za veliki jubilej Društva 'Vladimir Nazor', koja upravo danas i sutra u Splitu bje odlučujuću bitku sa ostalim reprezentacijama autohtonih Hrvata za plasman na prvo Svjetsko nogometno prvenstvo za Hrvate izvan domovine u 2007. godini. S obzirom da u našoj reprezentaciji nastupaju i šestorica odličnih nogometaša iz hrvatske zajednice Općine Sombor, čestitka ima veću težinu.«

Savez amatera Vojvodine u upućenom telegramu navodi:

»Spriječeni u namjeri da prisustvujemo vašem jubileju preostaje nam da vam uputimo iskrene čestitke i da poželimo Društvu napredak, a vašim članovima sreću u životu i radu.«

Naša ranija sugrađanka, a sada stanovnica Zagreba, koja se putem »Miroljuba« redovito informira o zbivanjima u našem Društvu, uputila je telegram sljedećeg sadržaja:

»Štovani predsjedniče Društva, članovi odbora i svi štovatelji HKUD 'Vladimir Nazor' iz Sombora. Ovom prigodom želim vam uputiti od srca moje iskrene čestitke u povodu 70. obljetnice postojanja Društva. Želim da Hrvatski dom, kako ga je moja generacija zvala, bude još mnogo godina okupljalište svih onih, koji vole druženje

u raznim prigodama i koji cijene svoje korijene i ponose se onim što jesu. Neka ova briljantna obljetnica protekne u ozračju dijaloga, druženja, zabave, veselja i uspomena. Domaćinima, gostima i svim nazočnima, bilo odakle da dolaze, šaljem najtoplije pozdrave. Roza Fratrić Knezi.«
Na dvodnevnom svečanom obilježavanju 70. godišnjice Društva sudionik je bio i predsjednik KUU »Prigorec« iz Sesvetskog Kraljevca pokraj Zagreba Siniša Škvorc. Programski sadržaji, opća aktivnost i simpatičnost članstva inspirirali su ga pa je svoja osjećanja pribilježio na stranice »Miroljuba«, te ih u svom obraćanju nazočnima pročitao. Taj tekst prenosimo u cijelosti:

Ponosno

Kad list suhi s grane
vjetar hladni smota
on nikada više
ne osjeti života.

A i narod ne može
osjetiti vjere
ako za baštinu i jezik
nema prave mjere.

Ne može sin
po ocu se zvati
niti zemlja može
tebi biti mati.

Zato Bunjevci i Šokci
odnosno Hrvati
vi svoju tradiciju
morate čuvati.

A iz ovog što smo vidjeli
i što ćemo još vidjeti
vi se »Nazorovci«
nemate čega stidjeti.

M. Đ.

Književna tribina u povodu 70. obljetnice

Stoljeća hrvatske književnosti

Prvi put u povijesti Društva na njegovoj je manifestaciji bio nazočan jedan akademik iz Vojvodine, odnosno Srbije – Julijan Tamaš

Unizu prigodnih manifestacija a povodom 70. obljetnice uspješnog rada Društva, sekcija za njegovanje kulture Hrvata organizirala je književnu tribinu »Stoljeća hrvatske književnosti«.

Knjižnicu Matice hrvatske predstavio je prof. dr. Ivo Pranjković, jezikoslovac iz Zagreba. Profesor i prodekan na Dramskoj akademiji, Joško Ševo, recitirao je tekstove hrvatskih pjesnika, a organizator projekta predstavljanja Knjižnice prof. Ivan Janjić upoznao je nazočne s podacima o knjižnici i ponudio niz knjiga na prodaju po popularnim cijenama. Matica je darovala Društvu 35 knjiga.

Pročelnik sekcije ing. Mato Matarić govorio je o tradiciji održavanja književnih večeri u Društvu, s posebnim naglaskom na pokojnog profesora Franju Matarića, koji je sam održao osam tribina, a s drugim piscima još toliko. Zabilježeno je da se prva književna tribina održala 1938. godine.

Pročelnica Dramske sekcije, Marija Šeremešić, upoznala je goste i publiku sa sadašnjim aktivnostima na polju prezentiranja pisane riječi naših članova i gostiju s drugih prostora. Veoma aktivna je recitatorska skupina naših mladih članova koja za svoju nadarenost dobiva nagrade na mnogim natjecanjima.

Posebnu čast Društvu ukazao je svojim dolaskom i toplim govorom predsjednik Vojvođanske akademije znanosti i umjetnosti iz Novog Sada akademik Julijan Tamaš. To je prvi put u povijesti Društva da je na našoj manifestaciji bio nazočan jedan akademik iz Vojvodine, odnosno Srbije.

Svi gosti su prenijeli čestitke svojih ustanova i osobno za jubilej, te poželjeli da i dalje negujemo kulturu naroda kome pripadamo i kraja u kojem živimo.

Domaćini su zahvalili na dolasku uvažanih gostiju i na čestitkama te obećali još više ovakvih i sličnih susreta.

Sjenku na čitav inače dobro organiziran događaj bacio je mali broj posjetitelja. Nadamo se da će na sljedeće književne susrete doći više ljubitelja knjiga, kojih u Društvu evidentno ima, a na upravi Društva je da ih animira za tu vrstu manifestacija.

M. M.

Literarna večer Katicice Pašić

Životni i stvaralački put pjesnikinje

Povod su bili 80. rođendan i 60. godišnjica literarnog stvaralaštva

Prigodom obilježavanja 80. rođendana i 60. godišnjice literarnog stvaralaštva Katicice Pašić u prostorijama mjesne čitavnice u Monoštoru okupili su se 21. prosinca 2006. godine ljubitelji izvorne pjesme i poetskog stvaralaštva ove vrijedne i nadarene, tihe i skromne kulturne djelatnice.

Ovaj vrijedan jubilej članovi i poštovatelji tamošnje Literarne skupine proslavili su na sebi svojstven način, prezentirajući stvaralački put kako autorice, tako i članstva koje se razvijalo i afirmiralo u znatnoj mjeri pod njenim vodstvom.

Tijekom minulih 60 godina Katica je napisala brojne stihove čiji osnovni sadržaji izviru iz realnosti njenog životnog puta. U svakoj pjesmi ona ostavlja i poneki podatak kako o sebi tako i o sredini kojoj pripada i za koju stvara. U pravom smislu

u pitanju je pjesnikinja autobiografskog kova, koja je svoj životni put oslikala govorom poezije.

Osim poetskog stvaralaštva osobito je vrijedan i koreografski angažman slavljene sa članstvom Društva.

Iz tog dugog 60 godišnjeg stvaralačkog razdoblja vrijedi posebno izdvojiti neke godine: 1974. Kaća je napisala poznatu »Prosodbu«, kojom je dala koreografiju ovih svadbenih običaja, a koju je njena ženska skupina iste godine prvi put izvela u Zagrebu, da bi već 1975., kao predstavica Jugoslavije, nastupila i u Munchenu. Na temelju ovog stvaralaštva 1982. godine formira se i ženska skupina poznatih »Izvorinki«, koje se te iste godine predstavljaju na »Bemusu«, kao prva izvorna skupina.

Prvobitnu pjevačku skupinu »Izvorinike« naslijedile su članice »Bodroga«, koje dosljedno nastavljaju tradiciju svojih prethodnica.

Tijekom večeri smjenjivale su se dvije pjevačke skupine: »Izvorinke« kao starije i skupina »Bodrog« kao mlađe, interpretirajući starije i novije stvaralaštvo naše slavljene, dajući tako svoj doprinos ovom vrijednom jubileju. Vrijedi istaknuti i ulogu dviju simpatičnih voditeljica, koje su kroz Kaćine stihove prikazale njen životni i stvaralački put.

Dok je čitala svoje stihove, s Kaćinog se lica mogla naslućivati i radost i žalost, te ponos i tuga.

Mata Danić

U znaku predstojećih blagdana

Svečani božićni koncert

Brojni članovi, dragi gosti i uvaženi uzvanici 17. su prosinca do posljednjeg mjesta opunili veliku dvoranu Društva, koja je za ovu prigodu bila lijepo uređena. Dijelovi velike pozornice simbolično i prikladno su ukrašeni sukladno raspoređenim snopovima kukuruzovine, svežnjevim slame, suhog granja, dijelovima seoskih alatki i plodovima zemlje. Ukrašena božićna jelka se podrazumijeva. Uz sve to i svjetlosni efekti sa svoje su strane dočaravali ovu svečanu božićno-zimsku atmosferu.

Pozdravljajući okupljeno članstvo i goste, predsjednik Društva Šima Raič istaknuo je 70-godišnju tradiciju ove udruge, povezanost Društva sa sličnim institucijama u našem okruženju, kao i s brojnim društvima u matičnoj državi našeg naroda, ali i susjedne nam Mađarske. Od nazočnih gostiju posebno je pozdravio generalnog konzula RH u Subotici Davora Vidiša sa suprugom, predsjednika HNV-a Josipa Z. Pekanovića sa suprugom, člana Izvršnog odbora HNV-a Jozu Kolara, župnika Župe Presvetog Trojstva preč. Josipa Pekanovića,

priora karmelićanskog samostana i crkve o. Anđelka Jožića, župnika Župe Svetog Križa vlč. dr. Marinka Stantića, te druge goste iz više kulturno-umjetničkih udruga. Nazočnim ženama i majkama poželio je sve najbolje u povodu dana Materica.

POZDRAVI: Nakon ovoga glavna organizatorica ove vrijedne i složene manifestacije Marija Šeremešić, uz pozdrave upućene svim sudionicima navela je suštinu i smisao koncerta za obilježavanje predstojećih blagdana i očuvanje tradicije. Posebne pozdrave i uspjeh u predstojećem predstavljanju uputila je sudionicima programa: članovima Župe Presvetog Trojstva,

HBKUD »Lemeš« iz Svetozara Miletića, Koru penzionerki Sombor, skupini »Amos« iz Župe Svetog Križa, Pjevačkom zboru iz Strahonineca u Međumurju, pjevačkoj skupini »Ižipci« iz Topolja u Baranji, članovima KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, te članovima »Naša grana« iz Budrovaca u Slavoniji.

PJEVALA JE CIJELA DVORANA: Navedene skupine sa svoje strane već ukazuju na posebnosti i specifičnosti ovih grupa. Po uzrastu raspon je od djece predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja do umirovljenika u ozbiljnijim godinama. U ovisnosti o lokalnom govoru pučanstva u pojedinim sredinama, pjevano je na ikavici, ijekavici, te na specifično međimurskoj kajkavštini. Ta opća šarolikost sa svoje je strane ukazivala na specifičnosti pojedinih sredina, ali i na jedinstvo svetkovine predstojećeg Božića.

Otpjevane su brojne pjesme, sve jedna ljepša od druge. Na koncu, svi sudionici su skupa s nazočnim gledateljima otpjevali »Veselje Ti navješćujem« i »Radujte se narodi«.

Vremenski prostor između nastupa pojedinih skupina uspješno je popunjavao odabranim pjesničkim stihovima našeg sunarodnjaka Alekse Kokića, koje su uspješno recitirale Bojana Jožić i Dejana Jakšić.

Matija Danić

Izložba božićnih kolača – božićnjaka

Ukupno 20 izlagača

Uvelikoj dvorani HBKUD »Vladimir Nazor« Sombor, 17. prosinca 2006. godine održana je tradicionalna izložba božićnih kolača – božićnjaka. Izložba je bila propratna manifestacija pred Božićni koncert, koji se također održao istog dana na istome mjestu.

Božićnjaci su bili predstavljeni na lijepo uređenim božićnim stolovima. Kreativnost svake sudionice je došla do izražaja. Božićnjak je bio centar na stolu oko koga su servirani: žito, medljana rakija, božićni simboli...

U ovoj izložbi sudjelovalo je 14 izlagača iz Sombora, pet iz Subotice i jedan iz Svetozara Miletića.

Izložba nije imala natjecateljski karakter, a svaka od sudionica je dobila zahvalnicu i prigodan dar. Iz Sombora su se svojim božićnjacima predstavile: Sofija Vuković, Lidija i Marina Džinić, Kristina i Cecilija Pekanović, Agneza Šeremešić, Irena Mijić, Terezija Žuljević, Marija Čuvarđić, Zdenka Čuvarđić, Margareta Čuvarđić, Roza Vuković, Roza Marković i Ana Firanj.

Svakako od navedenih treba reći da je kao dar božićnjak od Marije Čuvarđić otišao beogradskom nadbiskupu mons. Stanislavu Hočevaru, a božićnjak Margarete Čuvarđić katedralnom župniku mons. Stjepanu Beretiću. Inače tri božićnjaka odnesena su u Hrvatsku (u Budrovce, Čakovec i Topolje), jedan u Bački Monoštor, a tri kao dar trima župama u Somboru.

Izložba je bila veoma dobro posjećena, a naši su božićnjaci imali i svoje mjesto također na ovakvoj izložbi i u Subotici.

Antun Knežević

Polnočka u crkvi Presvetog Trojstva

Doček malog Isusa

U crkvi Presvetog Trojstva u Somboru na Badnju je večer, 24. prosinca, proslavljena misa polnočka. Prije mise održan je kratak program vrlo zanimljivog sadržaja. Na početku je skupina djevojčaka otpjevala dvije božićne pjesme a capella, a nakon toga, mala je skupina djece izvela božićni balet uz glazbenu pratnju djječjeg zbora »Izvor« i tamburaškog orkestra.

Plešući uz prigodne pjesme, djeca su pokazala kako cijelim svojim bićem radosno dočekuju malog Isusa. Djecu je pripremila vjeroučiteljica Rozmari Mik. Nakon programa uslijedila je sv. misa, koju je predvodio preč. Josip Pekanović, a koju je, već tradicionalno, glazbeno obogatio tamburaški orkestar pod ravnanjem Antuna Krajningera.

Nakon sv. mise djeci su podijeljeni paketići koje su financirala sama djeca, izrađujući božićne čestitke koje su prodavane tijekom adventa.

Anđelka Lopar

HRVATSKO NACIONALNO VIJEĆE

24000 Subotica, Preradovićeva 4 - Tel.: 00-381-(0)24-556-898

www.hnv.org.yu

e-mail: ured@hnv.org.yu

Broj: 11/4

Subotica, 31.01.2007.

Javni poziv za kandidiranje projekata

http://www.hnv.org.yu/data/obrazac_za_prijavu_na_javni_poziv_za_kandidiranje_projekta.doc

Temeljem Odluke Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća i nastavno preporukama Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji, preko medija upućuje

Javni poziv za kandidiranje projekata

udruga, institucija, organizacija i pojedinaca hrvatske zajednice ili pojedinačnih projekata koji su od interesa za hrvatsku zajednicu u Republici Srbiji u 2007. godini.

Iz predviđenih sredstava Vlade Republike Hrvatske u iznosu od 500.000,00 kuna, sufinancirat će se projekti, manifestacije kao i nabava opreme u 2007. godini.

Prijave na javni poziv za kandidiranje projekata podnose se na hrvatskome jeziku.

Rok za podnošenje prijava je **01. ožujka 2007.** godine.

Prijave se podnose osobno, predajom u Ured Hrvatskog nacionalnog vijeća u zgradi Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo“ ili poštom, na adresu: Ured Hrvatskog nacionalnog vijeća (za »Javni poziv«), 24000 Subotica, Preradovićeva 4. Prijave projekata se podnose isključivo na pozivnom obrascu koji se može dobiti u Uredu HNV-a ili skinuti sa internet adrese: www.hnv.org.yu

Na javni poziv se mogu prijaviti sve hrvatske udruge, institucije i organizacije, kao i pojedinci i pojedinačni projekti koji su od interesa za hrvatsku zajednicu u Republici Srbiji. Neće se razmatrati nepravovremene i nepotpune prijave, kao ni one koje nisu podnesene na odgovarajućem obrascu ili se ne odnose na natječaj ili su podnijete od neovlaštene osobe. Korisnik se obvezuje odobrena sredstva trošiti samo za namjene za koje su i dodijeljena, a o utrošku dodijeljenih sredstava najkasnije do kraja godine podnijeti izvješće.

Prigodom ocjene prijavljenih projekata posebno će se voditi računa: o zastupljenosti po regijama, o značaju institucije u provedbi hrvatskih manjinskih interesa, o značaju programske aktivnosti i sadržaja kod podnositelja u sferi kulturnog naslijeđa, o kadrovskoj osposobljenosti udruga, institucija i organizacija za provedbu projekta, o procjeni svrsishodnosti ponuđenog projekta i u kojoj mjeri ponuđeni projekt korespondira sa statutarno-sadržajnim odredbama, ciljevima i zadaćama udruge, institucije ili organizacije.

Prijave i priložena dokumentacija podnositelja se ne vraćaju. Hrvatsko nacionalno vijeće nije u obvezi obrazlagati svoje odluke.

Predsjednik HNV

Josip Zvonimir Pekanović, dipl. oec, v. r.

Za novinare i dopisnike medija na hrvatskome jeziku Seminar novinarstva u Subotici

U organizaciji Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« i Generalnog konzulata RH u Subotici u Subotici je 9. prosinca 2006. godine održan jednodnevni seminar novinarstva za sudionike vojvođanskih medija na hrvatskom jeziku. Prvenstveni cilj sastanka bio je dogovor o suradnji unutar informativnih ustanova.

Uvodno predavanje na temu »Mediji Hrvata u dijaspori, u funkciji promidžbe hrvatskih manjina u matičnoj domovini« održao je Davor Vidiš, generalni konzul RH u Subotici. Osim ovoga, održana su i sljedeća predavanja: »Hrvatski jezik u medijima«, »Teme u medijima«, »Iskustva radijskog informira-

nja«, »Fotografija u novinarstvu«, a dani su i vrijedni jezični savjeti.

Među sudionicima bili su i predstavnici našega Društva: Matija Đanić, kao urednik »Miroljuba«, te Antun Kovač, Dejana Jakšić i Bojana Jozić. Predavanja su bila veoma zanimljiva i poučna, iz njih smo naučili mnogo što će nam u daljnjem radu koristiti. Po završetku seminara za sudionike je, uz druženje, priređen ručak.

I, na koncu, rečenica koja je na nas ostavila veliki dojam: »Bolje urednik koji teško piše, nego onaj koji teško čita.«

Bojana Jozić
i
Dejana Jakšić

Od ove školske godine

Hrvatski jezik i u Somboru

U Osnovnoj školi »Bratstvo-jedinstvo« u Somboru formiran je odjel učenika koji od ove školske godine izučavaju hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture kao fakultativni predmet, koji predaje Monika Vekonj, profesorica razredne nastave s višegodišnjim iskustvom, a koja se za predavanje ovog predmeta pripremala na seminarima održanim za nastavnike hrvatskih nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Marija Šeremešić, članica Odjela za obrazovanje pri HNV-u, tri godine je koordinirala nastojanja da se hrvatski jezik uvede u nastavu u somborskim školama, te je ove godine konačno postignut uspjeh kojemu se možemo radovati. Veliku pomoć i podršku imala je i od predsjednika HNV-a Josipa Z. Pekaovića i u ono vrijeme člana Izvršnog odbora HNV-a zaduženog za obrazovanje Ivana Stipića.

Petero učenika se konačno opredijelilo za hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, nakon što su roditelji početkom školske godine informirani putem listića o mogućnosti da njihova djeca ostvare svoja zakonska prava i izučavaju svoj maternski jezik.

U Srbiji za sada hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture mogu učiti djeca u Bačkom Monoštoru, Bačkom Bregu, Sonti i Subotici, a jedino u subotičkoj općini postoji redovita nastava na hrvatskom jeziku.

M. Š.

Utkani snovi

Dok sat na zidu
otkucava dva
na stativama
baka moja тка.

Sve dulji guber
šarama zbori;
slabim plamičkom
lampa još gori.

Govore puno
sitni joj sati;
umor se javi
triba ić spati.

Slabašnim daom
utrne plamen;
posli molitve
čuje se Amen.

Mirnoćom kipa
tad usni tilo
a duša sanja
guber zacilo.

Što mož da sanja
ta stara žena
već nova tkanja,
prelju, vretena.

Josip Dumendžić Meštar

Učenicima koji uče hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture

Darovi za Božić

Učenci Osnovne škole »Bratstvo-jedinstvo« u Somboru, koji uče hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, ugostili su u petak 15. prosinca generalnog konzula RH u Subotici Davora Vidiša, koji im je u povodu božićnih blagdana predao darove.

U nazočnosti psihologinje škole Tatjane Jančić, voditeljice Dramsko-recitatorske sekcije HKUD »Vladimir Nazor« Marije Šeremešić i predstavnika medija, učiteljica Monika Vekonj je predstavila učenicima uvaženog gosta. Nakon toga je s djecom odigrala zanimljivu igru »Koliko poznajemo Hrvatsku?«

Učenci su se obradovali darovima konzula Vidiša i flomasterima koje su dobili od uprave HKUD »Vladimir Nazor« u Somboru. Nakon kraćeg razgovora, u kojem je generalni konzul ohrabrio učenike i dao im poticaj za daljnji uspješan rad, gosti su se oprostili od domaćina uz najljepše želje u povodu Božića i Nove godine.

M. Š.

Stigli i udžbenici

Učenci Osnovne škole »Bratstvo-jedinstvo« u Somboru koji izučavaju predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture kao fakultativni predmet, dobili su početkom drugog polugodišta i udžbenike iz kojih će učiti. Nakon dulje pauze posredstvom predsjednika HNV-a Josipa Z. Pekaovića stigli su iz Hrvatske udžbenici za somborske prvašice.

Preljepe knjige, CD-i i vježbenice uručio je Pekaović razdražanim đacima u nazočnosti ravnateljice škola Anđelke Brajović i članice Odjela HNV-a za obrazovanje Marije Šeremešić.

M. Š.

Vjerske tribine

Svi dobro znamo da se u organizaciji HKUD »Vladimir Nazor« i Župe Svetog Križa organiziraju vjerske tribine. U proteklom razdoblju održana su tri ovakva skupa

Bez umjetnosti se ne može

U petak 15. prosinca u velikoj dvorani našega Društva održana je duhovna tribina te otvorena izložba radova preč. Stjepana Vинојčićа, niškog dekana i župnika za mjesta Kragujevac, Kraljevo, Čačak, Užice, Jagodinu, Čupriju, Gornji Milanovac i Ravnu Rijeku.

Stjepan Vинојčić rođen je 30. travnja

1950. godine u Šibovima kod Banja Luke, od oca Stipe i majke Jele (rođ. Prajs). Svećenik je postao 1978. godine, zaređen je u katedrali Krista Kralja u Beogradu, u čijoj dvorani izlaže svoje radove.

U svom predavanju preč. Vинојčić je govorio o umjetnosti, te nazočne upoznao s njezinim značenjem u Crkvi od samih

početaka do današnjih dana. Citiravši Ivana Pavla II. kako je »Evangeljem umjetnost ušla u povijest«, on je naglasio kako čovjek različito prilazi umjetnosti, ali da se bez umjetnosti ne može. Također, on je istaknuo kako u umjetnosti gotovih formula nema, već da njih stvara sam umjetnik.

A. Firanj

Akademik dr. Ivan Gutman o preč. Stjepanu Vинојčiću

Čovjek neizmjerne energije

Nakon predavanja izložbu radova preč. Vинојčićа otvorio je naš uvaženi Somborac, akademik dr. Ivan Gutman, redoviti profesor Prirodno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Kragujevcu. Njegov prigodan govor donosimo u cijelosti:

Cijenjene dame i gospodo, dragi prijatelji

Imam veliku čast, sreću i izuzetno zadovoljstvo da vam, u povodu otvorenja ove izložbe, mogu predstaviti umjetnika, autora izloženih radova. Njegovo ime je Stjepan Vинојčić i ja ću – da bih na početku izbjegao komplikacije – reći da je on kragujevački župnik. Kasnije ćete čuti da je on mnogo više od toga.

Da biste mogli razumjeti zašto velečasnog Stjepana treba veoma cijeniti, i kao umjetnika i kao svećenika, moram vam ukratko opisati uvjete u kojima on radi i djeluje.

Kao što svakako znate, Kragujevac je grad u središnjem dijelu »uže« Srbije, dijelu koji se naziva Šumadija. Nalazi se na oko 300 kilometara južno od Sombora. U tim krajevima živi veoma malo katolika. To uvjetuje da i katoličkih svećenika ima malo, te da svaki od njih opslužuje teritorij koji je, za somborske prilike, neshvatljivo velik.

U dijelu zemlje gdje vi živite uobičajeno je da svako selo ima svoga (katolič-

kog) svećenika, a ako je selo malo veće onda u njemu svećenika može biti i više. O gradovima, gdje uvijek ima nekoliko (katoličkih) crkava i veći broj svećenika, ne treba ni govoriti.

Zamislite sada ovakvu situaciju: Svećenik održi misu u Somboru u 9 ujutro, zatim sjeda u auto, vozi do Subotice i tamo drži misu u 12, zatim sjeda u auto i vozi do Fruške Gore, gdje u jednoj planinskoj kapeli također drži misu, nakon čega tamo još pokosi travu i uredi okoliš. Zatim sjeda u auto i vraća se u Sombor, s tim da u povratku svrati u Bačku Palanku da obide jednu bolesnu staricu. Taman mu ostane vremena da u somborskoj crkvi uradi neke manje zanatske popravke. I tako svakog dana, iz godine u godinu.

Većina običnih ljudi, ako bi uopće mogla na dulji rok izdržati ovakav tempo života, ostatak dana (nazovimo to slobodnim vremenom) provodila bi u odmoru, najvjerojatnije u ležećem položaju. Međutim, velečasni Stjepan Vинојčić ne spada među »obične ljude«. Na neki način – koji za pisca ovih redova ostaje zagonetka – on je uvijek nalazio vremena da se, pokraj svih svojih svećeničkih obveza, bavi umjetničkim radom.

Rekoh da je velečasni Vинојčić župnik kragujevački. To jest točno, ali samo u maloj mjeri. On jest župnik za grad Kragujevac. Ali on je župnik i za Kraljevo, i za Čačak, i za Užice, i za Jagodinu, i za Čupriju, i za Gornji Milanovac, i za Ravnu

Reku, i za... Teritorij koji on opslužuje obuhvaća 32 (trideset dva) grada! Istina, u tim gradovima ima ukupno samo šest crkava, a koliko je broj vjernika katolika možete i sami naslutiti.

Prema mojoj (možda ne sasvim točnoj) procjeni, teritorij za koji je odgovoran velečasni Vинојčić ima površinu četiri do pet puta veću od Bačke. Može li to pokriti jedan čovjek, i to sam, bez pomoćnika? Može, ali samo osoba neizmjerne energije, upornosti, motivacije i posvećenosti. Zato mu ja i ovom prigodom izražavam svoje duboko poštovanje.

***

Stjepan Vинојčić rođen je 30. travnja 1950. u Šibovima kod Banja Luke, u obitelji sa sedmero djece. Zbog očeva posla obitelj se stalno selila i napokon nastanila u Duboševici u Baranji, mjestu koje je od Sombora udaljeno samo tridesetak kilometara. Završio je bogosloviju u Đakovu 1977. nakon čega je prešao u Beogradsku nadbiskupiju. Prvo je bio dakon u Boru, gdje u svibnju 1978. biva ređen za svećenika i imenovan za kapelana. Nedugo zatim postaje župnik, prvo u Boru, zatim u Zaječaru (1983.) a onda u Kraljevu (1987.). Godine 1992. tadašnji kragujevački župnik napušta svoj posao i odlazi u Njemačku. Tada velečasni Vинојčić pristaje da nosi dvostruke teret, pa pokraj kraljevačke prihvaća i kragujevačku župu.

Bit će da je u početku očekivao da će to biti nekakvo privremeno rješenje, ali ono, eto, traje već 15 godina. Velečasni Stjepan Vinojčić je sada svećenik u rangu dekana.

Stjepan Vinojčić se ozbiljnije počeo baviti umjetnošću još u đakovačkoj bogosloviji. Tada je radio grafike i slike u tehnici tempere. Kao župnik u Boru i Zaječaru ogledao se u bakrorezu, tapiseriji i goblenu. Ovim umjetničkim tehnikama bavi se i danas. U planu mu je okušati se i na izradi mozaika i vitraža, u čemu mu pisac ovih redova želi mnogo uspjeha.

Na koncu, trebalo bi reći nekoliko riječi o umjetničkim djelima koje velečasni izlaže u Somboru. Pisac ovih redova, kemičar po profesiji, o tome niti može niti se usuduje davati nekakve ocjene. Posebno bi to bilo rizično u Somboru, gradu velike tradicije u likovnim umjetnostima. Zato ću završiti dvjema laičkim konstatacijama:

- Idite i pogledajte što je velečasni Vinojčić stovrio, pa prosudite sami
- Moj osobni dojam je da iz Vinojčićevih djela zrači ogromna ljubav koju on ima prema svom svećeničkom pozivu, svojoj vjeri, svojoj Crkvi, i zadaći kojoj je posvetio sav svoj život.

Ivan Gutman, Kragujevac

Promocija petog sveska Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca

Ulijevanje u maticu

Peti svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca predstavljen je 10. studenoga 2006. godine u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Ovaj svezak obrađuje osobe, pojmove, udruge i događaje s početnim slovima C, Č i Ć. Od naših članova tiskani su prilozi Antonije Čote, Zorana Čote, Matije Danića i Alojzija Firanja.

O Leksikonu su govorili suradnici na njegovoj izradi: Naco Zelić, Jasna Ivančić i Stevan Mačković. U svom izlaganju Jasna Ivančić je posebno istaknula kako ovaj Leksikon predstavlja »ulijevanje bunjevačko-šokačkih rukavaca u bogatu i cjelovitu hrvatsku leksikografsku maticu«, dok je Naco Zelić istaknuo da će Leksikon predstavljati »pravu riznicu znanja o nama«.

U sklopu programa promocije ovog sveska Leksikona nastupio je i komorni zbor »Collegium Musicum Catholicum«, koji je izveo dvije skladbe: Domovino i Subotice mila, poznatog subotičkog skladatelja Milana Asića.

M. Đ.

LEKSIKON

 PODUNAVSKIH
 HRVATA – BUNJEVACA I ŠOKACA

S

Č-Ć

Magija

Na tribini pod navedenim nazivom 17. studenoga 2006. godine održala je predavnicu s. Silvana Milan, redovnica iz Subotice.

Na početku 21. stoljeća ova je tema prilično aktualna. Jer ljudi slabljenjem vjere sve su se više počeli okretati horoskopu, gatanju, vračanju i magiji. Sestra Silvana nazočne je upoznala s

negativnostima toga praznovjerja. Iznijela je i prilično konkretnih primjera koji su negativno utjecali na ljude koji su se time bavili.

Po njenim riječima bavljenje magijom na čovjeka ostavlja negativne posljedice i udaljava ga od Boga. Tema je nazočne zaintrigirala, bilo je puno pitanja i rasprave. Zaključak bi mogao biti – klonimo se praznovjerja i jačajmo svoju vjeru ako želimo mirno i sretno živjeti.

Alojzije Firanj

Moje zvanje

Prva ovogodišnja tribina održana je 19. siječnja. Prigodnu temu Moje zvanje održao je Stipan Periškić, dakon iz Bačkog Monoštoru.

Stipan Periškić je rođen 23. travnja 1963. godine. U Bačkom Monoštoru živi sa suprugom Marijom, kćerkom Renatom i majkom Tonkom, rođenom Đanić. Završio je srednju Poljoprivrednu školu u Somboru. Radio je u Zadrugi Bački Monoštor.

Isus kao izvor apostolata ostavio je snažan dojam na Stipana. Želi ljudima navještavati Evanđelje, radosnu vijest koju nam objavljuje Isus preko svojih apostola. Zbog gorljive želje za vjerom upisuje se na Teološko-katehetski institut u Subotici, koji završava 2003. godine. Zaredio se 25. studenoga 2006. godine u

Bačkom Monoštoru.

Danas on drži sate vjeronauka u Bačkom Monoštoru, Bezdanu i Bačkom Bregu, pomaže svećeniku u euharistiji, čita Evanđelje, može vjenčavati, obavljati krštenje, sahranjivati. Kako je rekao, na sprovodu ljudi su najviše skrušeni i možda najviše otvoreni za Božju riječ te se on posebno zalaže da im navijesti život vječni.

Za svoj životni moto Stipan je odabrao: Neka mi posljednja riječ bude uzdam se u tebe Gospodine. S tim je završio svoje izlaganje.

Nazočni su poslije predavanja postavljali pitanja i tražili objašnjenja u svezi zvanja đakona, jer to je za nas manje poznato zvanje. Nazočni su mogli nešto naučiti pa možda nekom i prenijeti nešto o poslanju đakona.

Alojzije Firanj

Sigmund-Žiga Fratrić

Vjeran i odan Društvu već punih 60 godina

»Društvo mi je dalo sve najdraže u životu« * Već u ranoj mladosti, a osobito pri polasku u osnovnu školu, Žiga je pokazivao sklonost ka glumi, pjevanju, sviranju i športu

Naš uvaženi sugrađanin i sunarodnjak, dugogodišnji član i aktivist HKUD »Vladimir Nazor«, Sigmund-Žiga Fratrić rođen je 14. kolovoza 1933. godine u obitelji Josipa i Marije rođ. Budimčević. Odrastajući na obiteljskom salašu u Somboru, na Bezdanskom putu, bio je u prilici rano upoznati život ovog skromnog i vrijednog »paorskog« svijeta. Taj život, ta ljubav prema zemlji i svom užem zavičaju, duboko se urezala u njegov život, te se još i danas u svojim mislima i snovima često vraća u taj prostor i u »ta daleka i lipa vrmena svog ditiñstva«.

Svoje osnovno obrazovanje otpočeo je u školi na salašima Bezdanskog puta, u to vrijeme poznatoj pod imenom »Škola na Mihaljićevom salašu«. Ova je škola, osim ostalog, bila poznata i po velikom zvonu koje je salašarima najavljivalo koji je sat, osobito u vrijeme velikih poljodjelskih radova. Oglašavalo je podne kao znak za

šetku ove visokoškolske ustanove, 1967. godine stječe i diplomu Katedre za istraživanje tržišta Zagreba-Beograda.

Radni elan i stručne kvalitete našega Žige rano su uočeni i procijenjeni te su mu povjeravane i odgovorne dužnosti. Od 1963. u dva mandata obnašao je dužnost potpredsjednika SO Sombor, a biran je i za zastupnika u Skupštini Vojvodine. Pet je godina obnašao dužnost glavnog tajnika Pokrajinske gospodarske komore, bio je na funkciji ravnatelja zajedničkih službi SOUR-a »Agrovojvodina«, u to vrijeme visoko rangirane vanjsko-trgovinske tvrtke Jugoslavije, odakle 1993. godine odlazi u zasluženu mirovinu.

Nalazeći se na dužnosti potpredsjednika SO Sombor i zastupnika u Skupštini Vojvodine, poticao je asfaltiranje cesta u regiji, kao važan preduvjet otvaranju graničnog prijelaza prema Mađarskoj kod Bačkog Brega, kao i izgradnju mosta preko Dunava kod Batine.

SVESTRANO NADAREN: Već u ranoj mladosti, a osobito pri polasku u osnovnu školu, Žiga je pokazivao sklonost ka glumi, pjevanju, sviranju i športu. Harmoniku koristi od svoje sedme godine. Na bezdanskim se salašima uključuje u rad dramske sekcije, te s društvom gostuje u gradu, susjednim selima i na raznim natjecanjima.

Kao učenik niže gimnazije dolazi u Hrvatski dom gdje ga Đura Vidaković uključuje u dramsku sekciju, a nastupa i kao izvođač narodnih pjesama. O Uskrsu 1947. i formalno postaje članom Društva. Za tih 60 godina u prostorijama Društva proveo je brojne sate i dane, aktivno sudjelujući u radu sekcija kao i u tijelima upravljanja. Bio je član dramske sekcije, solist narodnih pjesama, pročelnik mladih tamburaša, potpredsjednik Društva, te tajnik, a član Upravnog odbora je već punih 50 godina. S ponosom i iskrenošću ističe: »Društvo mi je dalo sve najdraže u životu – dalo mi je sadržaj za življenje moje mladosti, a to je, za mene, i najvrjednije čime se danas ponosim! Ono mi je pružilo mnogo zadovoljstva u izražavanju mojih sklonosti ka glumi i solističkim nastupima

Šest desetljeća u Društvu: Žiga Fratrić

u izvođenju narodnih pjesama.« Bila mu je čast redovito nastupati na priredbama koje je Društvo organiziralo u svojoj sredini ili pri brojnim gostovanjima.

PRIZNANJA: Prigodom obilježavanja 70. obljetnice postojanja Društva dodijeljena mu je plaketa kao znak priznanja za dugogodišnji stvaralački rad i postignute rezultate. Ovaj vrijedan jubilej doživio je kao »zahvalnost Društva za rad na očuvanju naše duhovnosti i etničke samobitnosti«.

Mimo ovog KUD-a, za rad i postignute rezultate dodijeljena su mu i druga vrijedna društvena priznanja, od kojih izdvajamo: Orden rada sa srebrnim vijencem i Povelju Novosadskog sajma.

Sa suprugom Nadom, također diplomiranim ekonomisticom, Žiga ima dva sina – Dragana, pravnika i Vladimira, diplomiranog elektro-inženjera – te tri unuke – Viktoriju (16), Teu (11) i Nadu (8). Sinovi su mu članovi našega Društva od ranog djetinjstva.

mr. Matija Đanić

Na uručenju plakete

ručak (užinu), dok se za učenike zvono javljalo u 7 sati i 15 minuta, kako bi ih podsjetilo da krenu na nastavu.

BRojNE DUŽNOSTI: Nakon četverogodišnjeg školovanja na salašu, svoje obrazovanje Žiga nastavlja u gradu, u tadašnjoj gimnaziji, a potom upisuje Srednju ekonomsku školu. Svoju stručnu dogradnju nastavlja na Ekonomskom fakultetu u Beogradu. Uz redovnu diplomu o zavr-

Manda Matarić, r. Karas (1924.-1998.)

Obitelj i narod ispred svega

Zahvaljujući prirodnoj nadarenosti kao i poticanju sugrađana i članova Društva, razvila se u pravu narodnu pjesnikinju

U Somborskom prigradskom naselju, u poznatim Nenadić salašima, koje od davnina pretežito naseljavaju bunjevački Hrvati, u obitelji Šime i Roze Karas rođena je 24. travnja 1924. godine kćerka Manda. U toj uglednoj i materijalno srednje stojećoj zemljoradničkoj obitelji osim Mande bilo je još dvoje djece – kćerka Klara i sin Karlo.

Živeći i odrastajući na salašu Manda je, kao i druga tamošnja djeca, pohađala školu, čuvala stado, te radila po kući i polju. Tako je, postupno ali temeljito, upoznavala prirodne odlike sredine u kojoj je odrastala, kao i život i običaje svojih sunarodnjaka. Sa svojim roditeljima odlazila je u crkvu i na prigodne proslave i manifestacije koje su organizirali naši sunarodnjaci bilo u gradu ili na salašima. Time se, postupno, uključivala i u društvena kretanja toga doba. A naše je Društvo upravo tih godina bilo u fazi formiranja.

PRATILJA BARJAKTARA: Već u svojoj obitelji, Manda je od roditelja stjecala uvid u društvena kretanja. Otac Šima bio je od osnivanja Hrvatske seljačke stranke aktivan član i skupa s Antunom Matarićem organizirao okružni Zbor HSS-a u Somboru, na kojemu je sudjelovalo preko 10.000 pristaša iz grada i okolnih sela i salaša. On je bio domaćin Stjepanu Radiću, Pavlu Radiću, Ivanu Pernaru, Ivanu Grandi i drugim čelnicima HSS-a iz Zagreba. Za taj iznimno značajan događaj majka Roza je izvezla zastavu Hrvatske s oznakama HSS-a, koju je Manda sačuvala i predala potomcima kao obiteljsku relikviju na daljnje čuvanje.

Premda pravila Društva službeno još nisu bila odobrena od strane banskih i kraljevskih vlasti, potencijalno članstvo se već okupljalo i radilo. Tako je 1936. godine na društvenoj svečanosti proslave svetog Trojstva, Manda sa svojih 12 godina bila jedna od dviju pratilja barjaktaru Antunu Matariću, što je za članove Društva bila velika počast. Na Dužionici 1943. godine njoj se pružila rijetka prigoda da uz bandaša Josu Anišića bude bandašica.

UDAJA: U kasnu jesen 1944. godine, kada se već bližio kraj Drugom svjetskom ratu, a naši su bački prostori već bili oslobođeni, Manda se, kao svjesna omladinka, realno procjenjujući situaciju u kojoj se

zemlja nalazila, skupa s drugim naprednim djevojkama i mladim ženama uključila u akciju pružanja pomoći i zbrinjavanja ranjenih boraca sovjetske i jugoslavenske armije stradalih pri forsiranju Dunava kod Batine. Ranjenim borcima je, uz ostalo, i moralna potpora tada mnogo značila.

Mandin budući životni suputnik Gašpar (Gašo) Matarić, kao partizanski borac pri prelasku Dunava kod Batine bio je zarobljen i transportiran u njemački logor Badenbrik kod Beča. Tamo je preležao tifus, te se nakon oslobođenja uspio vratiti kući. Njih su dvoje, Gašpar Matarić i Manda Karas 1946. sklopili brak.

STIHOVI: Nakon rata na osnivačkoj skupštini Hrvatskog prosvjetnog doma, održanoj 3. lipnja 1945. Manda je birana za članicu Upravnog odbora. Kao takva, a i kasnije, bila je aktivna članica i sudionica svih važnijih manifestacija u Društvu. Njeno zalaganje posebno je zapaženo u nastojanju da se čuvaju i očuvaju od zaborava običaji i tradicija naših predaka – vjera, ikavica, narodna nošnja, dužionica, prelo, pokladni običaji, polivači, divojački vašar i drugo. Mnogi se i danas sjećaju njene poruke: »Čuvajmo i volimo svoje običaje.«

Manda je još kao mlada djevojka svoj talent pokazivala pišući stihove, a rjeđe i prozne tekstove. Svoje prve poetske sastave objavila je još 1941. godine, a pjesme »Bunjevačkim momcima« i »Bunjevačkim divojkama« 1942. »Naše novine«, koje

su izlazile u Somboru (Zomboru) u broju od 9. travnja 1943. donose njen sastav »Bunjevki« ispod kojeg stoji potpis »Manda Karas, divojka salašarka u Somboru«. Ovaj sastav je i naš list u dva broja (1998/4 i 2000/3) objavio. Poslije rata njeni su sastavi redovito objavljivani u »Subotičkoj Danici«, kao i u nekim drugim našim listovima i to »uik našom lipom bunjevačkom ikavicom«.

ZALJUBLJENA U ZAVIČAJ: Kao dobra poznavateljica svoga zavičaja ona u svojim sastavima daje prikaz toga prostora. Kroz njene stihove osjeća se toplina koja zrači ovim golemim prostranstvima i ovdašnjim vrijednim, radnim i poštenim narodom. Osjeća se njena čvrsta povezanost sa sredinom u kojoj živi – s rodnim krajem predaka. Ona je prava zaljubljenica u svoj zavičaj – u njemu je spokojna i sigurna.

Na prelima, dužionicama ili na nekim drugim prigodnim svečanostima i skupovima redovito je recitirala svoje sastave i uvijek pobirala buran pljesak. Zahvaljujući već navedenoj prirodnoj nadarenosti kao i poticanju sugrađana i članova Društva, razvila se u pravu narodnu pjesnikinju. Za dugogodišnji doprinos u radu Društva, a u jubilarnoj 60. godišnjici, dobila je najveće priznanje »Plaketu Društva«.

OBITELJ: Gašpar i Manda izrodili su dva sina: Matu i Pavla, a imaju i petero unučadi – Martina i Martinu od sina Mate i snahe Maje, te Mariju, Gašpara i Anu od Pavla i snahe Stane, te petero prauučadi.

Kao supruga, majka, baka i domaćica Manda mnogima može služiti za uzor. Njena dobrota, ljubav i iskrenost upijali su se u članove njene obitelji. Bila je jednostavna, puna ljubavi, svakome je kazala lijepu riječ, te odavala priznanja za dobra djela i lijepo ponašanje. Brižno i majčinski se starala o svojoj djeci, a kasnije i o unučadima, a njima se i ponosila. U jesen 1990. bila je osnivač DSHV-a podružnice Sombor u čijem je radu sudjelovala do kraja života.

Bila je izuzetno dinamična osoba, visoka, stasita, ponositog držanja, uvijek odjevena u svoju bunjevačku narodnu nošnju. U mislima mnogih starijih i starih članova našega Društva, naših sunarodnjaka i sugrađana ostao je urezan njen lik i djelo.

mr. sc. Matija Đanić

Polnoćka u mojem selu

Oživi selo skriveno tamom
posvuda svjetla u kućama gore
ulicom mala dječica s mamom
hodeći žurno, radosno zборе.

Ka crkvi se mnoštvo vjernika slijeva
srca im radost velika grije
a veo noći blaženstvo skriva
na njihovim što licima sije.

Predoše preko crkvenog praga
i dokle vani tihi žamor minu
pjesma u crkvi začu se blaga
novorođenom Božjem Sinu.

Ivan Pašić

Božićna balada

Na hladnoj zimi ispred velikih vrata
stoji jedna duša koja zamahe hvata.
Blagi naklon starog šešira
znao je koje i kakve riječi da bira.
»Dobra večer, dragi Bože.

Ne znam moliti jer nitko moju dušu učio nije
osim ulice koju smatram svojim domom
a pokrov od kartona mojim krovom.

Ja sam duša koju nitko primijetiti neće,
ali ljudima ipak poželim ljubavi i sreće.

Posljednji ulazim kroz Velika vrata
da zbog mene nikoga muka ne hvata.

Prije završetka božićnoga slavlja,
već pomalo slab i lošega zdravlja
izlazim kroz Tvoja Velika vrata
kako bih s osmijehom na licu
dočekaio sestru i brata.

Sačekam da i posljednji čovjek ode,
znajući da svi su u toplom, dok mene u trbu-
hu bude.

Sada ću poći na počinak u svoj dom,
obdari, Bože, svog slugu mirnim snom.«

Katarina Miloš

Poklade i običaji

Nije zima kao prije
Snig se ko i nekad sjaji
Al ostaje uspomena, zimsko prelo, obi-
čaji.

Na strijama duge klice
Iz odžaka dim se vije
Seljak dimi kobasice.
Zorom ranom seljančice
Pogaču iz peći vade
Zamiriše kruv rumeni
Lonac sarme već u retni.

Spremaju se saonice
Konji vranci, hitri, čili
A kočijaš suče brke zamotan u opakliji.
Zvoni zvonce, lete konji
Za sankama snig treperi
U zakosku mama, strina
Pa na prelo vode čeri.

Zamotane u marame ćebadima pokrivene
A bućuri na rukama za uveče da se spre-
me

Cure prvo na češljanje
Pletenice da zaviju
Mlade džege namišćaju
Izvezene sve se sjaju
Pa puderom rede lice
Krep papirom usne mažu
Trepavice das' ne pozna
Jao babo da ne dozna.

Oko cure mame, strine,
Oko struka pojas stežu
Na prsluke gajtan vežu
Šušte svile na curama
A brokati sve se sjaju
A mame sve zaviruju
I u njima uživaju.

Marija Feher

Lipo mi je

Lipo mi je
s tobom biti
milo moje, maleno.
Dobro mi je
pored tebe
dite moje rodeno.

Lipo mi je
dok te gledam
u srcu mi toplina.
Toj milini
sva se pridam
ti si moja
srčica sva.

Drago mi je
dok te mazim
dok ti kose
rukom gladim.
Dobro mi je
kad te pazim
i poljupcem usne sladim.

Lipo mi je
skupa s tobom
u molitvi slavit Boga
dok ne sklopiš oči snene
kraj uzglavlja
bditi tvoga.

A sa zračkom
novog danka
budeći te
iz slatkog sanku
osmihu se tvome divim
znam zbog čega
sritna živim.

Katarina Firanj

Neka bude bolje

Lijepo i prikladno želje prigodom božićnih i novogodišnjih blagdana Društvu je, među ostalima, uputio i predsjednik KUU »Prigorec« iz Sesvetskog Kraljevca, Siniša Škvorc. Navodimo ih u cijelosti:

Dragi ljudi dobre volje
Nek u novoj bude bolje
U kući vam rasla sreća
A zdravlja vam puna vreća.

Skupite se oko bora
I učinite što se mora
Pružite ruke Božiću svom
Da blagoslov i mir uđu u vaš dom.

Ante Evetović Miroljub

Ponos i dika našeg naroda

Lik koji inspirira naše Društvo već punih 70 godina

Usva četiri uzastopna broja protekle 2006. godine naš list je, iz pera uvaženog nam suradnika Zdenka Samaržije, člana redakcije »Hrvatske riječi«, opširno informirao o životnom putu i poetskom stvaralaštvu našeg sunarodnjaka, svećenika i poeta, Ante Evetovića Miroljuba. Ovoga puta vašu pozornost želimo skrenuti na nešto drugo – na jedno značajno obilježje ovog velikana ovdajšnjeg hrvatskoga naroda.

U Subotici, uz katedralnu crkvu svete Terezije Avilske, prema glavnoj prometnici, stoji poprsje pjesnika Ante Evetovića Miroljuba. Spomenik je djelo najčuvenijeg hrvatskog kipara Ivana Meštrovića, a otkriveno je 16. kolovoza 1936. godine u povodu velike proslave 250. godišnjice seobe veće skupine Bunjevaca u ove bačke kra-

jeve. Za vrijeme okupacije tijekom Drugog svjetskog rata spomenik je 1941. godine odstranjen s ovog mjesta ali je brončano poprsje sačuvano u subotičkom Gradskom muzeju. Na isto ovo mjesto bista je vraćena 1996. godine.

Na postolju spomenika uklesani su vrlo karakteristični stihovi ovog našeg rodoljuba iz njegove pjesme »Moje zvanje«, koji ukazuju na njegove životne ciljeve. Te misli, izražene u stihu, doslovce navodimo:

I ne treba i ne želim više

U životu sebi većeg dara:

Hrvatskoga roda ja sam pjesnik

I svećenik Božjeg oltara...

Za dom radim, za rod pjesme pišem

I moje i roda suze brišem...

Matija Danić

Točak života

Ranije su se ljudi međusobno volili, svaku su tugu komšije s komšnjama priobolili.

Svaku radost su međusobno podilili i svi skupa se tome veselili.

Zajedno su mobom sve teže poslove poradili

žetvu, kukuruze i nabijače kuće gradili. Radilo se s puno ljubavi, sve uz pismu i uvijek sve kroz šale na svakom mjestu.

Znamo da sve što je lipo brzo prođe na mjesto lipog, skoro nikad lipše ne dođe.

Došlo je vrime da ritko ko koga voli, a to svakog dobrog čovika zaboli.

Pošto se točak okreće, valda posli zla, zlo doći neće

opet će zavladati ljubav među ljudima.

Ljudi će mržnju s ljubavlju pribroditi

i opet će ljude kroz život – ljubav voditi.

Katica Pašić

Adam Bešlin – Nova, rodnom Monoštorac, član je Zavičajne udruge Hrvata »Šokadija« Bački Monoštor za Slavoniju i Baranju. U svojim mislima često se vraća svom rodnom selu i ugrađuje ga u svoje poetsko stvaralaštvo. Iz jednog opisa sela i njegove okolice navodimo samo početne stihove:

Monoštor je selo moje

Monoštor je selo moje
svi sokaci pravo stoje,
široki su i zeleni
bude sićanja u meni.

Plavi Dunav tu protiče
u šumama jelen riče.
Dok košuta svoje zove
Dunavom brodovi plove.

Šorova tu mnogo ima
Šokac se ponosi njima
a Šokice lipe naše
volju kolo i tamburaše.

Moja ravnica

Zadrhtalo klasje pod teretom rose
dok je žuta tica na grančicu sila,
magla obavila ravnicu i njive
a tišina nježna okolo je bila.

Slavuj glasom svojim izmaglicom
para
rumenilo zore lije se po travi,
dok dozrilo klasje svoje zlato stere
kraj bulke u žitu različak se plavi.

Sva ova lipota našeg bačkog jutra
tople zrake sunca ko prozirna svila,
lastavica hitra krila nebo para
u duši i srcu ljubav mi se slila.

Cecilija Miler

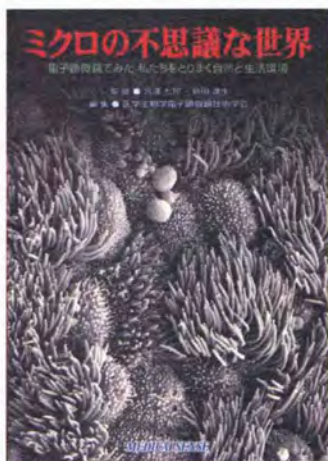

Dječja stranica Miroljuba
Urednica: Dalma Čota (1992.)

Dragi moji,

Zimski raspust je iza nas, blagdani su gotovi, vrijeme darivanja... Nadam se da ste se, osim skupih darova, sjetili neke darovati osmijeh, lijepu riječ, ruku prijateljstva... Sigurno jeste, no ako vam je slučajno promaklo, ne očajavajte, to se može učiniti uvijek. No, ako baš tražite priliku, evo je već za Valentinovo. Jedna mi je djevojčica napisala svoju bajku, pa ću je podijeliti s vama... kao što ću podijeliti s vama i nekoliko zanimljivosti.

Što darivati?

- Knjigu?

Jeste li znali da je u Japanu koncem prošlog stoljeća napravljena prva mikro knjiga, ima 160 stranica i napisana je na jeziku cvijeća (simboličan tekst) gdje slika cvijeća označava određen pojam. Knjiga se može čitati pomoću snažnog povećala koje se kupuje zajedno s knjigom.

Hajmo nešto i naučiti...

Uvijek se prvo piše ime, a onda prezima. Ako prvo napišemo prezime, između prezimena i imena pišemo zarez;

Imena naroda i njihovih pripadnika pišu se velikim početnim slovom;

Imena vjerskih blagdana i državnih praznika (Božić, Uskrs, Sveti Valentin, Prvi svibnja)

Imena crkava kada znače vjerske zajednice (Katolička crkva u Hrvata – Crkva u Hrvata)

Imena odličja i nagrada (Nobelova nagrada, Red bana Jelačića)

Razlikuj!

sveti Valentin (svetac)

Sveti Valentin (blagdan)

Sveti Valentin (crkva)

Crkva svetog Valentina

- Neku društvenu igru?

Sigurno ste, kao i ja, voljeli vrtiti do besvijesti čuvenu Rubikovu kocku. Jeste li znali da je znameniti Mađar Erno Rubik tvorac spomenut kocke izumio i babilonsku kulu – igru s 2,6 kvadriliona kombinacija (20 s još 24 nule). U ovoj igri svaka boja ima još šest nijansi.

- Parfem?

Može, no jeste li znali da riječ *parfem* potječe iz latinskog jezika. *Per fumum* znači »iz dima«. Prvi proizvođači parfema spaljivali su aromatska drva i smolu i tako dobivali parfeme. Oni su prvo korišteni u obredima. Parfemi se dobivaju od mirisa cvijeća, lišća, stabljika, korijena... Mimirisi se sastoje od sitnih kapljica eteričnih ulja. Suvremeni parfemi su mješavine pravih i umjetnih biljnih ulja, alkohola i učvršćivača, koji ih čine trajnijima. Neki sastojci za proizvodnju parfema dobivaju se od životinja, primjerice od mošusnog jelena, dabra ili cibetke.

Začarani konj

Jedan je čovjek pošao kupiti sebi konja i onda kad ga je kupio vratio se kući. Doveo je konja i pokazao ga ženi i sestri Heleni. Pozvao ih je na jahanje, da jašu i odu do livade nabrati cvijeća.

Kad su došli kući, malo su jeli i nahranili konja, kojeg su zavezali za drvo dugim užetom. Kad je pala noć, konj se pretvorio u prekrasnom momka. Dok su svi spavali, on

im je uredio vrt, a zatim kroz prozor ušao u sobu djevojke Helene. Ona se u tom momentu probudila, ugledala momka i nasmiješila se. Kada ju je poljubio nestalo je čarolije i više se nikada nije pretvorio u konja. Nakon nekoliko mjeseci oni su se vjenčali i bili su sretni jer su imali puno djece.

Kazivala Aneta Firanj, 6 godina

Zapisano 8. prosinca 2006. točno po njezinom diktatu

Savjeti liječnika

Bolovi u leđima

Na istežanje leđnih mišića ukazat će bolovi nakon naprezanja ili povrede kičme, koji se češće javljaju noću, a šire se prema stražnjici i bedrima. Bolovi će proći mirovanjem nekoliko dana uz uporabu nekih od antireumatskih lijekova i krema (na primjer Brufen, Diklofen, Raptan K, Nimulic, Movalis...)

Iznenadna pojava bolova u leđima i bolova u jednoj nozi, koji se pojačavaju pri savijanju prema naprijed u struku, ukazat će na iskliznuće diska kada dolazi do ukleštenja živca noge i pojave išijasa. Bolovi će proći uz naprijed navedenu terapiju, s tim da ako su jakog intenziteta preporučljivo je javiti se liječniku, te uporaba injekcija protiv bolova, kao i uporaba kompleksa B vitamina za obnavljanje živaca.

Tegobe s leđima spadaju među najčešće tegobe ljudi starije životne dobi. Rijetko se javljaju sami od sebe, a najčešće su posljedica oboljenja kičme, prevelikog naprezanja kičmenih mišića, naglih pokreta tijela i podizanja teškog tereta. Također bolovi u leđima se često javljaju pri promjenama vremenskih prilika i to naročito na prijelazu jeseni u zimu i zime u proljeće. Osobe koje na promjenu vremena reagiraju nekim tjelesnim smetnjama zovu se meteoropati.

U sljedećih nekoliko redaka moći ćete pročitati o različitim »vrstama« bolova u leđima i tako se lakše suočiti s bolovima koji vas pogađaju.

Oštra bol na točno određenom mjestu duž kičme ukazat će na razvoj osteoporoze čije se liječenje svodi na nadoknadu hormona, osobito kod žena koje su ušle u razdoblje menopauze.

Bol u krtima uz povišenu tjelesnu temperaturu, bolno mokrenje, mučninu i povraćanje ukazuje na pojavu bubrežne infekcije, koja se za razliku od prethodnih stanja liječi antibioticima uz konzultaciju liječnika.

Na koncu treba dodati kako je opće poznato da lijekovi protiv bolova u leđima štete želucu te se preporuča njihova što kraća uporaba i dodatna terapija antireumatskim kremama.

Stoga se za one koji imaju čir na želucu, za bolove u leđima preporuča uporaba Febriceta ili lijekova na bazi paracetamola.

dr. Marija P. Matarić

IMPRESSUM

MIROLJUB (izlazi 4 puta godišnje). List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«, 25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, tel. 025/38-173; fax: 025/26-019.

Nakladnik: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica tel/fax: 024/553-355

hrvatskarijec@tippnet.co.yu
www.hrvatskarijec.co.yu

Za nakladnika: Zvonimir Perušić
Urednik Nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«: Milovan Miković
Uredništvo: mr. Matija Đanić, glavni i odgovorni urednik lista, Antonija Čota, zamjenica glavnog urednika, Zoran Čota, Alojzije Firanj, Antun Knežević, Antun Kovač, Josip Pekanović, Šima Raić, Damir Šeremešić.

Lektorica: Katarina Vasiljčuk
Tehnički urednik: Thomas Šujić
Prijelom teksta: Jelena Ademi
Urednica fotografije: Nada Sudarević
List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998.

Tisak: »Rotografika« doo Subotica
E-mail: so.v-nazor@neobee.net
Web strana: tippnet.co.yu/media/miroljub
Naklada: 900 primjeraka

Poštovana dr. Marija P. Matarić

Drago mi je što se u našem »Miroljubu« ponovno piše o zdravlju. Vaš članak »Gripa i/ili prehlada« veoma je aktualan i objavljen je u pravo vrijeme – u doba zimske hladnoće i česte prehlade. Očekujem da će ovako aktualni i korisni savjeti pratiti svaki broj našega lista.

Za Vas bih imala i jedno pitanje. U vrtu gajim čičoke, te njihove gomolje sa zadovoljstvom jedem svježe kao vrstu povrća (primjerice mrkvu). Čitala sam da one, zbog inzulina, kao njihova sastojka, služe i pri proizvodnji kruha za dijabetičare. Je li to istina, te može li se takav kruh nabaviti i u našim prodavaonicama?

A. V.

Ne ometati i iskorištavati druge

Kako živjeti

Teško je odgovoriti na ovo pitanje. Mogli bismo reći da je skoro i nemoguće. Postoje razni aspekti s kojih možemo promatrati život – socijalni, ekonomski, filozofski, religiozni i mnogi drugi. Međutim, u našem svakodnevnom životu svatko od nas mora odrediti svoj životni put, a samim tim i način života. Na našem planetu živi preko šest milijardi ljudi i svatko od njih na svoj je način originalan i neponovljiv. Svatko ima svoje želje, zahtjeve i potrebe. Svatko na osobit način želi biti sretan, pronaći mir i zadovoljstvo. Kako u jednoj šarolikoj zajednici pronaći jedan zajednički interes i način života koji je svima prihvatljiv? Naravno, nemoguće je bukvalno napraviti jedinstvenu shemu za sve, ali je uz dogovor i usuglašavanje moguće doći do jedinstva koje je prihvatljivo za sve. Kako je to moguće?

Pokraj šarolikosti i različitosti među ljudima postoji nešto što svaki čovjek ima, a to je savjest. Svaki čovjek ima u svom srcu

zapisano kako se treba odnositi prema ljudima, životinjama, prirodi. Problemi nastaju kada mi u želji da ostvarimo neke svoje ciljeve zanemarimo savjest jer nam se čini da nas ona u tome ometa. Tada dolazi do ponašanja koje šteti pojedincu i cijeloj zajednici. Tako nastaju mnoge podjele među ljudima. Potrebno je puno napora dok nam savjest u zajednici ponovno ne proradi.

Razuman čovjek bi trebao odrediti put kojim bi išao po svojoj savjesti. Kojim bi išao ne ometajući i iskorištavajući druge. Dobar život zahtijeva poštovanje moralnih vrijednosti i normi, jer to je doista važno u životu.

Sve ovo nama je poznato. Zašto onda ne radimo tako? Uzrok bismo mogli tražiti u našoj lijenosti. U želji da izbjegnemo napore i da uvijek lagodno živimo. Svjesni smo da neradom dobivamo suprotne efekte, ali mi zbog lijenosti uvijek tražimo prieki put.

Savjestan čovjek jakih moralnih kvaliteta uzima svoj život u svoje ruke. Hrabro se nosi sa životnim teškoćama. Živi sretno i zadovoljno. On zna naći granicu između duhovnog i materijalnog, što je možda i najvažnije za čovjeka.

Alojzije Firanj

Preporuka

Što (ponovno) čitati

»Kad vam nešto što čitate uzdiže duh, kad vam ulijeva plemenite i smjele osjećaje, nemojte tražiti drugo mjerilo za sud o tom djelu: ono je dobro i napisano je majstorskom rukom.«

Apoliner

Štovani čitatelji, knjigoljupci, ne javljate se sa svojim rangom »Mojih 10«. Vjerojatno ne stižete, jer to vrijeme provodite u čitanju. Ali dobro; dok se vi ne javite, primjenjivat ćemo ovu nepopularnu metodu »presretanja« čitatelja na izlasku iz knjižnice. Ovoga puta i to će izostati, jer je svoj rang od 10 napisala moja kolegica s posla, Marija Gligorić, diplomirana pravnica. Evo njenog ranga:

1. Den Brown: Da Vincijev Kod
2. Richard Bach: Galeb Jonathan Livingston
3. Arundati Roj: Bog malih stvari
4. Suzan Tamaro: Idi kuda te srce vodi
5. Suzan Tamaro: Draga Matilda
6. Ljiljana Habijanović-Đurović: Ženski rodoslov
7. Ljiljana Habijanović-Đurović: Ana Marija me nije voljela
8. Momo Kapor: Skitam i pričam

9. John Mack: Otmica

10. Rael: Pravo lice Boga

Den Brownova knjiga »uzburkala« je duhove. Piscu se ne može osporiti majstorska imaginacija i hrabrost da »izmišlja drugačiju priču«. Međutim, elitistički duh koji se provlači kroz tu knjigu stvara odbojnost kod čitatelja koje elitizam iritira.

Knjiga Arundati Roj Bog malih stvari, kada se pojavila, vrlo se brzo našla na svim svjetskim bestseller listama. S pravom, jer je to knjiga koja izaziva takav šok kao što je davnih sedamdesetih godina to bio slučaj s Markesovim Sto godina samoće. Senzibilitet Arundati Roj je očaravajući.

Kulturna knjiga Richarda Bacha Galeb Jonathan Livingston, koja na metaforičan i parboličan način govori o pomicanju granica stvaralačke moći i kreativnosti i cijenom kojom se plaća svaka vrsta genijalnosti, jest knjiga koju preporučam svakome. Eto, štovani čitatelji, siguran sam da ćete biti zahvalni Mariji Gligorić na ovim preporukama. Javite se. »Emajlirana« adresa je: josko51@yahoo.com

Josip M. Janković

Pisma čitatelja

Osvrt na tekst »Božić na salašu«

U prethodnom broju našega lista (4/2006.) među ostalima, objavljen je i tekst Cecilije Miler pod naslovom »Božić na salašu« s nadnaslovom »Kako je to kadgod na salašu bilo«. Prikaz je dan ovdašnjom izvornom bunjevačkom ikavicom.

Autorici teksta, kao i glavnom i odgovornom uredniku »Miroljuba« zbog tog je teksta Grgo Bačlija iz Subotice, inače jedan od autora »Rečnika bačkih Bunjevaca« uputio pismo u kojem je dao viziju ovog, inače interesantnog i vrijednog opisa božićnog slavlja u našoj sredini i u ovdašnjem našem narodu. Kao urednik, sa zadovoljstvom mogu konstatirati kako mi je drago što naš list dospijeva i što se čita i u drugim sredinama, a

posebice u Subotici, gdje živi i najveći broj naših sunarodnjaka ovog bačkog prostora. Uvaženi gospodin Bačlija ne samo da je pročitao nego je detaljno i analizirao navedeni tekst, kako s njegove sadržajne, tako i s jezične strane, te iznio svoje viđenje i dao sugestije za daljnji rad. Navedene primjedbe i preporuke su dobronamjerne, kako je sam autor i naveo, a skreće nam pozornost i na to »da u idućim napisima koje namjeravate objaviti u 'Miroljubu' malo bolje koristite izvorne riječi, onako kako su ih Bunjevci kadgod izgovarali i koristili«. U dostavljenom tekstu autor navodi niz izraza koje bi, po njegovu mišljenju, umesto rabljenih trebalo koristiti.

Uz uvažavanje danih savjeta i preporuka moramo imati u vidu da i svaka lokalna sredina jednog dijalekatskog govora ima i svojih specifičnosti, koje u ovakvim tekstovima treba prihvatiti i uvažavati. Poznato je da se, uz to, tijekom vremena, svaki jezik i razvijao i obogaćivao, odnosno i razvija i obogaćuje.

Matija Đanić

Mudri savjeti

Naša sreća usko je vezana za naš pogled na okolicu. Pozitivan stav daje zadovoljstvo i unutarnji mir.

Da bismo postigli unutarnji mir, moramo odbaciti sve navezanosti. Uspjeh i neuspjeh trebamo prihvatiti mirno.

Vladati sobom i biti blag prema drugima, osobine su velikih ljudi.

U dobroti se treba čuvati da ne pređe u slabost. U dobroti čovjek ne smije ništa gubiti od svojeg dostojanstva.

Dobro je ako nas ambicija nikad ne napušta. U njoj nalazimo i smisao i zauzetost naših moći.

Poslovice

Ne treba raditi kao ostali, nego kao oni koji rade ispravno.

Pouke započinju, a primjer dovršava.

Dobra žena polovica je sreće.

Što mudrija žena to jača obitelj.

Poštuj ženu, ali uzde ne ispuštaj iz ruku.

Bećarci

Poklade su i lipo je vrime, Moj bi dika ali nema s kime.

Da je meni leći do bećara, da ja vidim što to bećar stvara.

Moja mama mome dadi dala, da ni dala ne bi me imala.

Ja pedeset godina imadem, al još uvijek ljubiti se znadem.

Ko bi mene natpivati mogo, taj bi moro studirati mnogo.

Vicevi

Supruga pacijenta pita liječnika:

- Ima li nade, doktore?
- Tja, ovisi o tome čemu se nadate.

- Tučete li svoje dijete?
- Samo u samoobrani.

- Što ti je rekao tata – pita majka sina tinejdžera – kad si dovezao kući slupana kola?
- Jel da ti navedem i sve one psovke ili ne?
- Nemoj, naravno.
- Onda... nije rekao ništa.

- Umiješ li plivati?
- Ovisi.
- Kako, ovisi?
- Pa, ovisi ima li vode.

Sveti Petar raspoređuje pridošlice.

- Papučari, na desnu stranu. Oni koji nisu papučari, na lijevu. Svi osim jednoga staju desno.
- Kako to da ste ostali lijevo – čudi se Sveti Petar.
- Ne znam. Žena mi je rekla da tu stanem.

Alojzije Firanj

Mudre izreke

- Upitali mudraca: »Koga više voliš, svog brata ili svog prijatelja?«

Mudrac odgovori: »Volim svog brata ako mi je prijatelj«

Confucius

- Ništa na svijetu nije tako dobro raspoređeno kao pamet, svatko misli da je ima dovoljno.

Descartes

- Život je tragedija za čovjeka koji osjeća, a komedija za čovjeka koji misli.

La Bruyere

- Može li se vjerovati čovjeku koji je obećao da će vas prevariti a nije održao riječ?

- Opaki vjeruju da su nam učinili veliko dobročinstvo ako nam ne nanose zlo.

- Kad vam filozof odgovori na postavljeno pitanje, poslije toga ni sami ne razumijete što ste ga pitali.

Nobel

- Čovjek previše dobar za svijet, najčešće nije dobar za svoju obitelj.

Židovska narodna poslovice

- Pri jelu treba imati na umu da hrana u ustima ostaje samo jednu minutu, u stomaku nekoliko sati, a na bokovima mjesecima ili zauvijek.

Madame Leconte

- Da čovjek ne bi imao neprijatelja, mora vrijediti vrlo malo, stoga, nikome na preporučam da se time hvali.

Bougeard

- Kad god se s dubretom borim, bilo da pobijedim ili da sam pobijeden, uvijek se ukaljam.

Seneca

Odabrao: Antun Kovač

Male šale

Žena

Muž se vraća s pogreba svoje žene kući. Iznenada s krova padne crijep ravno pred njega i razbije se. On pogleda prema nebu i s uzdahom kaže:

- Ah, već si gore!

Obiteljska tragedija

Medicinska sestra sažaljevajući se obraća pacijentu:

- Vi ste jedini na odjelu kojeg ne posjećuje žena.

- Pa, ne može, i ona leži u bolnici.

- O, to je bila obiteljska tragedija?

- Jest, ali ona je prva počela.

»Zvona« – Čakovec broj 11 i 12 / 2006.

Odabrao M. Đ.

HRVATSKO KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO
„VLADIMIR NAZOR“ – SOMBOR

PROSLAVA 70. OBLJETNICE DRUŠTVA

PROGRAM PROSLAVE:

Petak, 1. prosinca:

20:00 Lira naiva 2006.

Izložba bijelog veza

Prodajna izložba slika sa kolonija „COLORIT“

Subota, 2. prosinca:

09:30 Skup uzvanica (Hrvatski dom)

11:00 Svečana akademija (Velika dvorana SO – Županija)

13:00 Ručak (Hrvatski dom)

20:00 Kulturno-umjetnički program (Hrvatski dom)

Radujemo se Vašem dolasku

„S dobrima dobar, a ni skime zao
Svog sreća glasa nikad se ne stidi.
Pusti nek vrenu ko iz kremen-hridi
Iskre što prosut ja ih nisam znao.
Kud idah maštom, ti ćeš nogom proći.
Što dirah mišlju, ti ćeš taći rukom.
Što sanjah, ti ćeš i uradit moći.“